

DE KAST VAN DAVENPORT EN HET SPIRITISME.

Door

Dr. MENALDA VAN SCHOUWENBURG.

Eenige Utrechtsche heeren, waaronder een gep. generaal-majoor, een opzichter bij den rijkstelegraaf, een architect en een directeur van het rijkstelegraafkantoor, voelden zich geroepen eenigen tijd geleden een verslag te geven van de verrichtingen in de spiritistische bijeenkomst, gehouden den 8sten November 1874, in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht, van de Amerikaansche mediums BASTIAN en TAYLOR. Gitaren, door de heeren meegebracht, werden in een *donkere kamer* bespeeld en zweefden boven de hoofden der aanwezigen; een speeldoosje begon te spelen en werd, toen het afgeloopen was, op

hoorbare wijze op nieuw opgewonden; alle leden werden beurtelings en ook gelijktijdig aangeraakt door een *onzichtbaar iets* (n. b. in een donkere kamer), dat *gezegd werd* een gematerialiseerde geesteshand te zijn; van uit de hoogte werd het gezelschap besprenkeld met eau de cologne, enz. enz. "Aan het verzoek van spirit light (*sic!*) kon echter niet worden voldaan, *daar* de lucht te vochtig was (mistig weder). Die gesteldheid van de lucht werd mede opgegeven als de oorzaak, waarom de gematerialiseerde handen bij de lichtseance niet voor *aller* oog zichtbaar konden worden gemaakt."

Ik weet niet of de boven bedoelde heeren door de verspreiding van dit geschriftje veel proselieten voor het spiritisme hebben gemaakt, maar dit weet ik wel, dat bovengenoemde, door hen zoo hoog gewaardeerde mediums eenige dagen later te Arnhem, tengevolge van het plotseling ontsteken van licht, een heel gek figuur hebben gemaakt en al scheldende hun biezen hebben gepakt.

Ik houd niet van die "werken der duisternis", en hoe meer ik van het spiritisme gehoord en er over gelezen heb, hoe minder geloof ik er aan heb leeren slaan. Ik heb er bovendien zeer treurige gevolgen van gezien; een van mijn vroegere vrienden aan de academie, die zich veel met tafeldans en klopgeesterij ophield, is ten slotte krankzinnig geworden en een treurigen dood gestorven. Had hij meer geluisterd naar de waarschuwing, welke hem van verschillende kanten gewerd!

Hartelijk heb ik mij dan ook verheugd over de ontmaskering van de heeren (?) BASTIAN en TAYLOR te Arnhem, en velen zullen met mij den heer Dr. CATTIE dankbaar zijn voor zijn goed geslaagde proef en van de openbaarheid, welke hij daaraan heeft gegeven. Nog maar al te veel worden, soms overigens verstandige lieden, dupe van bedriegers, van mannen, die in de duisternis werken en het licht niet kunnen verdragen. Ik geloof dat het de plicht is van ieder, aan wien de gelegenheid daartoe wordt geboden, deze lieden in den weg te treden, om hen te verhinderen meer slachtoffers te maken, zooals mijn arme, vroeg ontslapen vriend er één was.

Het is dan ook om die reden, dat ik besloot een kort artikel in dit tijdschrift te plaatsenen over een toestel, dat eenigen tijd geleden in het kamp der spiritisten met zooveel succes dienst heeft gedaan, en waarvan in sommige dagbladen zooveel ophef is gemaakt — ik bedoel *de kast van de Gebroeders Davenport*.

Onlangs was ik in de gelegenheid zulk een toestel te zien en

te bewonderen. Een man — een echte Amerikaan — werd door een kennis en mij daarin stevig vast gebonden; hij kreeg *strikken* om de polsen; wij trokken de touwen (flinke, goede touwen), door gaten, die zich bevonden in het bankje, waarop de man zat, bonden met de uiteinden daarvan zijn beenen behoorlijk aan een lat en bevestigden het geheel met stevige knopen; zoodat men zoo oppervlakkig zou zeggen dat de geknevelde geen vin kon verroeren. — Nauwelijks was echter de kast gesloten of hij wierp zijn hoed door een opening, welke zich boven in de deur bevond, en stak een oogenblik later zijn hand (een gematerialiseerde geesteshand?) door dit gat. Later luidde hij met groot geweld een klok, draaide een vervaarlijk groote ratel, speelde op de viool — deed in de kast alles, wat volgens de bewering van de Gebroeders DAVENPORT verricht werd door geesten, welke door hen waren opgeroepen, en stond ten slotte geheel vrij en ongebonden in zijn houten logies.

Waarlijk het was een aardig *goochelstukje*; ware het nooit voor iets anders uitgegeven — ik zou mij wel wachten de lezers van het *Album* daarmee ook maar één oogenblik bezig te houden, maar, dit is niet het geval; duizenden en tienduizenden in Engeland en Amerika zijn er de dupe's van geworden, duizenden en tienduizenden zijn er door *bekeerd* tot het *spiritisme*: zij hebben gebeeft voor de werken der geesten, die zwoegden onder den ijzeren wil en de overweldigende macht der *mediums*: zij hebben zich in het stof gebogen voor de aangezichten der *bedriegers*. — En geen wonder; in een bijeenkomst van *geloovigen*, in een donker verlicht vertrek, moet het kunststuk van de Gebroeders DAVENPORT een krachtigen indruk hebben gemaakt; het was hier geen zacht aanraken door onzichtbare handen, geen liefelijk getokkel op een zwevende gitaar, geen elegante besprenkeling met welriekende eau de cologne, maar het was in dit geval een leven als een oordeel, dit was kerels-werk — klokgelui en ratelgeweld, gerinkel met ketens en gestamp met paardevooten — dat waren eerst echte, vreesselijke geesten — dat waren geesten met krachtige spieren, die ons zouden vermorselen als wij hen geen respect betoonden — hu! het was verschrikkelijk, helsch, duivelsch.

Arme bedrogene! hebt gij wel eens bedaard over de zaak nagedacht? Welzeker, gij hebt even als ik de kast bezichtigd, gij hebt u overtuigd, dat nergens een valluik of een geheime deur aanwezig was — gij hebt — als gij er ten minste den moed toe hadt — om de kast

heengeloopen terwijl de geesten in hun vervoering het helsche lawaai maakten; gij weet, dat de touwen sterk waren, gij hebt — al beefdet gij daarbij ook over al uw leden — geholpen om de heilige mannen te knevelen, gij hebt stevige strikken om hun polsen gelegd, gij hebt hun voeten vastgehouden en met stevige knoopen bevestigd, gij hebt u overtuigd, telkens als de kast geopend werd, dat de touwen nog goed bevestigd waren; gij hebt . . . in het kort, gij *weet*, dat er geen bedrog in het spel *kan* zijn, en — gij zijt *geloovig* geworden.

Mag ik u eens een vraag doen: gelooft gij ook dat een hond kan domineeren — ja, dat sommige individuen van de soort *Canis familiaris* beter het dominospel verstaan dan de meeste met rede begaafde menschen? — Hebt gij wel eens een partij met zulk een hondje gespeeld — op een kermis zal u de gelegenheid daartoe wel eens zijn aangeboden — zoo ja, beken dan maar, dat gij uw partij hebt verloren, gij, die anders als een goed dominospeler bekend staat.

Zijt gij door dit *feit* ook bekeerd? Of meent gij misschien, dat de eigenaar van het dier het hondje eenvoudig beheerschte en zelf speelde, al scheen het, dat het hondje dit deed? Maar gij hebt den man aandachtig gadegeslagen, hebt gij iets daarvan gemerkt?

Ik meen te durven beweerden van neen; mannen, die gewoon zijn te observeeren, uitstekende waarnemers hebben het niet kunnen vinden, zelfs niet toen zij al hun aandacht op den man, in plaats van op het hondje vestigden. Gij moet dus "*geloovig*" zijn geworden — als gij althans consequent wilt wezen — gij *moet* verkondigen, dat een hond, zulk een onnoozel beest, beter de duizende kansen van het dominospel kan berekenen dan gij, *homo sapiens*! Gij hebt het immers met uw eigen oogen gezien, gij hebt *alles* nagegaan, gij weet, dat er geen bedrog kan gepleegd worden! — En toch zijt gij bedrogen!

Deze geleerde hond was even dom, of liever even weinig verstandelijk ontwikkeld, als elk ander individu van zijn soort, ja nog iets dommer, en van de kunst van het domineeren verstond het arme beestje totaal niets.

Vraag het maar aan dien kring van Hooggeleerde en Zeergeleerde Heeren te Utrecht (zie Album der Natuur, Juni 1872, bl. 129); onder belofte van geheimhouding heeft de eigenaar hun ten slotte zijn kunst geopenbaard.

Zonder omwegen zullen zij erkennen, dat het geheim van den man

zoo eenvoudig was, dat zij *juist* daardoor het niet konden ontdekken. — Het was het ei van COLUMBUS. — Zou dit nu ook niet het geval kunnen zijn met de spiritistische vertooning van de Gebrs. DAVENPORT en met zooveel andere kunststukjes van dien aard? Gij hebt op *veel* gelet, maar daarom misschien nog niet op *alles*; zou de groote eenvoudigheid van de zaak u ook op een dwaalspoor hebben gebracht? Het geval met de Utrechtsche Hoogleeraren is leerrijk in deze.

Toen de gebonden man, terstond nadat de deuren der kast gesloten waren, zijn hoed door de opening wierp, stond ik een oogenblik verbluft, maar dit prikkelde mij tevens om het geheim te ontdekken; aan klopgesteen geloof ik niet, ik moest de zaak dus langs natuurlijke weg trachten op te lossen. In weinige oogenblikken doorliep ik in mijn gedachten een groot aantal mogelijke gevallen, maar spoedig liet ik velen daarvan, waaraan personen, welke niet gewoon zijn natuurkundige proeven te doen, veel gewicht plegen te hechten ¹, als minder waarschijnlijk glippen. Op eens kreeg ik een gelukkigen inval — ja, zoo zal het zijn! Toen wij den man bonden, plaatste hij zich stevig op het bankje, met zijn rug tegen den wand en met zijn beenen tegen de lat gedrukt — dit had ik goed geobserveerd; — als nu dat plankje en die lat eens los zaten? Hij zou dan gemakkelijk kunnen opstaan en daardoor ruimte verkrijgen; bovendien kon hij dan zijn eene been oplichten, het touw door de opening der bank naar boven trekken en den strik (let wel, daarop was geen knoop gelegd) met zijn mond los maken. *Εύρηκα*, dacht ik. De deuren gaan weer open — de man zit gebonden op de oude plaats, maar ik ga naar de kast en betast het tweede bankje (deze kast was n.l. bestemd voor twee personen, maar bij die gelegenheid was er slechts één in) en lichtte het eene eindje op — ik was overtuigd! De heer, welke de vertooning leidde, zag mijn beweging en wierp mij vol schrik een blik toe, waarin ik duidelijk kon lezen: “verraad mij als je blief niet”. Ik gaf aan dat verzoek gevolg en ging naar mijn plaats terug.

Bij deze voorstelling werd niet gerept van klopgesteen, anders zou ik zeker niet zoo beleefd zijn geweest — de schim (!) van mijn vriend

¹ Later verweet mij een der toeschouwers, wien ik mijn ontdekking niet had medegedeeld, dat ik niet genoeg gelet had op een driehoekig plankje, dat voor versiering boven op de kast was geplaatst — hij scheen daarin (hoe is mij onbegrijpelijk) het geheim te zoeken.

zou mij dit niet hebben veroorloofd. Een oogenblik dacht ik er over om mij na afloop der vertooning in de kast te laten opsluiten, om dan, zeker tot groote verbazing van het publiek, eenige kunststukjes van "den beroemden Amerikaan" na te doen, maar ook daarvan zag ik af; een goochelaar mag men niet in de kaarten zien. Maar wel mag en moet men dit naar mijn inzien doen bij een richting, die beweert met bovennatuurlijke krachten te werken, en die, evenals alle mystici van de vroegste oudheid tot op heden, de geloovigen onder den duim trachten te krijgen en te houden.

In de kast van DAVENPORT komen geen geesten de klok luiden en de ratel draaien — daarin zitten mannen, die gebonden zijn op een los liggend bankje, en die de zware kunst verstaan knopen ¹ te ontwarren, als zij de handen vrij hebben. — Neen, geloovige! gij hadt niet *alles* onderzocht — gij hadt er niet op gelet, of de plank, waarop, en de lat, waaraan gij uw medium bondt, wel goed was gespijkerd — ook u heeft de groote eenvoudigheid van het bedrog bij den neus gehad — gij zocht de oorzaak veel verder. Moge het u een leer zijn om later beter toe te zien. Maar gij waart ter goeder trouw — wel mogelijk; maar dit is een schrale troost, want bij dergelijke zaken behooren altijd bedriegers en bedrogenen!

¹ Echter niet *alle* soort van knopen — eenmaal zijn zij door een "matrozenknoop" gevangen.
